Kurzuscím: Nyelvi változatok

Típus: szeminárium

Kódszám: BTNM 471 BA

Heti óraszám: 2

Kreditszám: 2

A számonkérés módja: rendszeres szóbeli és írásbeli tesztelés – gyakorlati jegy

Célkitűzés:
A szeminárium fő célja, hogy áttekintést nyújtson a német nyelv változatainak sokféleségéről, jellemzőiről és működéséről.

Tantárgyleírás:
A német nyelv különböző változatainak szentelt szemináriumon a hallgatóknak a variációnyelvészet elméleti alapjai mellett lehetőségük van megismerkedni a német nyelv szociolingvisztikai kritériumok alapján osztályozott változataival is. A szeminárium elvégzése után a hallgatók többek között számot tudnak majd adni a német nyelv különböző dialektusainak keletkezéséről, képesek lesznek nyelvi jegyek alapján a fontosabb dialektuscsoportok egymástól való megkülönböztetésére. Emellett a hallgatóknak képesnek kell lenniük a funkcionális változatok, különösen a társalgási, ill. köznyelv helyes azonosítására és alkalmazására, nemcsak elméleti, hanem gyakorlati szempontból is.

Teljesítményértékelés:
- a félévközi ellenőrzések száma, várható időpontja: kb. 5 zh.-teszt (4 kisebb és 1 nagy félévzáró zh), kb. kétheti rendszerességgel + több szóbeli tudásellenőrzés
- az értékelés módszere: a gyakorlati jegy a félév során szerzett érdemjegyek átlaga, figyelembe véve, hogy a félévzáró dolgozatra kapott érdemjegy az átlagolásnál kétszeresen számít. Az óra eleji ismétlőkérdésekre (fejenként 5 db félévente) adott válaszok függvényében is érdemjegyet kap a hallgató (5 helyes válasz jeles, 4 helyes válasz jó, stb.), amit az átlagszámításnál figyelembe veszünk.

Tematika:

Hét	Téma	Irodalom
1.	Bevezetés és alapfogalmak. A germanisztikai szociolingvisztika célkitűzései. A nyelvi változatok mint a német nyelv megnyilvánulási formái.	Löffler 23f., 55-59, 79-80
2.	A német nyelvterület areális tagolódása és nyelvjárási területei. A német mint pluricentrikus nyelv, a nemzeti változatok áttekintése.	127f., 61-63, Braun 7ff.
3.	Az osztrák nemzeti nyelvi változat. Az NSZK-beli és az ausztriai változat közötti fő eltérések.	Ammon 137-141, 148-180
4.	A svájci német nyelv. A német nyelv kisebb központjai. A magyarországi németek nyelve.	Ammon 246-250, 254-282, 391-421

5.	Környezeti és szituatív változatok: beszélt vs. írott nyelv.	Löffler 80-93
6.	Funkcionális változatok/stílusok: köznyelv vs. irodalmi nyelv.	Löffler 96-103
7.	Funkcionális változatok: tudományos és szaknyelvek, közigazgatási nyelv, sajtónyelv.	Löffler 103-112
8.	A német nyelv szociolektális változatai.	Löffler 112-126
9.	Az ún. *Kiezdeutsch* mint szociolektusok új típusa.	Wiese 9-17, 127-131 Hinrichs 202-223
10.	A német köznyelv: mondattani fejlődési tendenciák.	belső tananyag
11.	Köznyelv: a főnévi ragozás tendenciái.	
12.	Köznyelv: az igerendszer tendenciái.	
13.	Köznyelv: új szóalkotási minták.	

Kötelező irodalom:

- az Internetről (elearning.unideb.hu) letöltendő tan- és gyakorlóanyag:
- Ammon, Ulrich (1995): *Die deutsche Sprache in Deutschland, Österreich und in der Schweiz: Das Problem der nationalen Varietäten*. Berlin & New York: de Gruyter.
- Hinrichs, Uwe (2013): *Multi Kulti Deutsch. Wie Migration die deutsche Sprache verändert.* München: C.H. Beck.
- Löffler, Heinrich (2010): *Germanistische Soziolinguistik. 4., neu bearbeitete Auflage*. Berlin: Erich Schmidt Verlag.
- Wiese, Heike (2012): *Kiezdeutsch. Ein neuer Dialekt entsteht.* München: Verlag C.H. Beck.

Ajánlott irodalom:

Braun, Peter (2002): *Tendenzen in der deutschen Gegenwartssprache. Sprachvarietäten.* 4. Auflage. Stuttgart, Berlin, Köln: Kohlhammer.

Dittmar, Norbert (1997): *Grundlagen der Soziolinguistik. Ein Arbeitsbuch mit Aufgaben*. Tübingen: Niemeyer.

Glück, Helmut & Sauer, Wolfgang Werner (1990): *Gegenwartsdeutsch.* Sammlung Metzler, Band 252. Stuttgart: J.B. Metzlersche Verlagsbuchhandlung.

König, Werner & Hans-Joachim Paul (2005): *dtv-Atlas: Deutsche Sprache.* 15., durchges. u. aktual. Aufl. München: dtv.